

йомитися з окремою частиною нормативних актів Департаменту, які не публікуються в офіційних виданнях, на факультеті з підготовки кадрів для Департаменту, два роки тому створеному у структурі академії і який за розсилкою Департаменту одержує такі документи. Проте і тут є певні недоліки. Наприклад, з 1998 р. Департамент два рази на рік видає інформаційний бюлетень, в якому висвітлюється оперативно-службова і виробничо-господарська діяльність органів і установ виконання покарань України іа той чи інший рік, однак цей бюлетень на зазначений факультет не надходить. Між тим дані, які наводяться у цих бюлетенях, змогли б доповнити лекції з багатьох тем курсу кримінально-виконавчого права.

Таким чином, викладання курсу кримінально-виконавчого права і засвоєння його студентами залежить не тільки від належної теоретичної підготовки лектора чи викладача, який проводить практичні заняття, а й від забезпечення цього курсу відповідними нормативними актами. Вбачається, що існуюча практика Державного департаменту України з питань виконання покарань щодо цього повинна бути переглянута. І взагалі державним органам та установам слід повернутися до періодичного офіційного опублікування нормативних актів, особливо тих, які обмежують права людини і громадянина.

І.О. Христич, канд. екон. наук, доцент
*Національна юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРАВОВА СТАТИСТИКА У СТРУКТУРІ ЗНАТЬ ПРАВНИКА

Важко переоцінити значення правової статистики у справі підготовки спеціалістів-правників. Статистичні дані, вміло опрацьовані, дають змогу встановити і з'ясувати тенденції розвитку різних правових явищ, а також поліпшити прокурорський нагляд за дотриманням законності в діяльності всіх правоохоронних органів. Показники правової статистики - цінне джерело, за допомогою якого контролюючі органи мають можливість перевіряти і виявляти недоліки у діяльності підвідомчих правоохоронних органів з метою вжиття дійових заходів до їх ліквідації. За допомогою аналізу статистичних даних можна оцінити діяльність різних органів юстиції. Водночас правова статистика надає матеріал для вирішення питання щодо дислокації закладів органів юстиції, їх фінансування, планування штатного складу, підготовки кадрів, підвищення їх кваліфікації.

Майбутній юрист повинен орієнтуватись у методах і прийомах статистичного аналізу розвитку суспільних явищ. Вивчення статистичних методів досліджень розширює поле зору студентів і, крім того, допомагає їм краще розбиратися в особливостях соціально-економічного розвитку держави, її правової системи, оцінювати ефективність діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю та іншими правовими явищами, адже без аналізу статистичних даних будь-яка наука оперує ли« схоластичними висновками на потребу якій завгодно абстрактній концепції. Висловлюючись фігурально, статистика - це міст, який

поєднує теорію і практику, тому чим повніш у наукових розробках використовуються результати статистичних досліджень, тим повніше і конкретніше буде набуто знання дійсності.

Особливо важливу роль у цьому відіграє кримінально-правова статистика, яка є інформаційною базою кримінологічної науки у вивченні тенденцій і закономірностей розвитку злочинності, її причин та умов, особливостей суб'єктів, які вчинили злочин, а головне - у розробці заходів протидії злочинності. Звідси можна зробити висновок, що правова статистика необхідна для плідної роботи по попередженню злочинів та іншої правопорушень і є однією з передумов розвитку інших галузей права.

Нові завдання, які стоять перед правоохоронними органами в умовах розбудови правової, соціально орієнтованої держави на засадах ринкових економічних відносин, потребують знання основ статистичних методів аналізу суспільних явищ. Важливо при цьому мати на увазі, що статистика - це передусім цифри, які уміють "розмовляти" з тими, хто їх належним чином слухає, розуміє і може сформулювати висновки. Вони дають можливість у сукупності випадкових явищ виявити закономірності прояву кожного окремого суспільного явища, а також об'єкта. Тому все, що відбувається в суспільстві, і є сукупністю явищ, які можуть бути об'єктом статистичного аналізу. Більше того, статистика не тільки характеризує зміни у житті суспільства, а й дає оперативну діагностику його стану прогнозу на майбутнє.

На жаль, чинна навчальна програма передбачає вивчення правове статистики на II курсі денної форми навчання загальним обсягом 22 год лекційних занять і 14 год. практичних занять. Це, на наш погляд, не дає змоги студентові (майбутньому спеціалісту-правнику) набути обґрунтовані знання для подальшого застосування їх у практичній діяльності. Таке становище істотно ускладнює можливості студентів щодо засвоєння основних принципових положень курсу, бо спеціалісти-правники повинні в своїй подальшій роботі не тільки використовувати теоретичні знання з цієї дисципліни, але й систематично заповнювати документи первинного обліку всіх правових явищ. Невипадково в деяких районних відділах внутрішніх справ розроблено пам'ятку, в якій міститься детальний перелік, при проведенні яких процесуальних дій треба заповнювати і подавати ті чи інші форми первинного обліку. Студенти II курсу, які ще не вивчали ні кримінального, ні цивільного процесу, зрозуміти значення відповідної теми курсу "Правова статистика" не можуть, а тим паче їх не вдається навчити у повному обсязі правилам заповнення документів первинного обліку.

Вважається за необхідне повернення до попереднього навчального плану, коли ця дисципліна вивчалася на IV курсі денної форми навчання. Це б дало змогу спочатку засвоїти всі класифікації, розроблені такими науками, як кримінальне право, цивільне право, адміністративне право та іншими галузями права, і які застосовує правова статистика для вивчення свого предмета. В цьому разі студенти значно краще могли б опанувати основні положення правової статистики.

Крім того, за нашим глибоким переконанням, вивчення дисципліни в

такому обсязі, який відводиться діючим навчальним планом, не дає змоги студентам набувати глибокі знання. Думається, що для більш повного засвоєння предмета необхідно збільшити обсяг цього курсу хоча б на 4-6 год. практичних занять, щоб студенти змогли на базі реальної кримінальної і цивільної справи навчитися заповнювати основні первинні документи.

В.Е. Коновалова, *д-р юрид. наук, професор*
Национальная юридическая академия Украины
им. Ярослава Мудрого, г. Харьков

МЕТОДИКА ИЗЛОЖЕНИЯ КОНЦЕПЦИЙ ПРАВОВОЙ ПСИХОЛОГИИ

Интеграция наук вызвала к жизни многочисленные отрасли знаний, одной из которых является правовая психология. Будучи одной из научных ветвей общей психологии, она обрела самостоятельное значение и функции, адаптировав психологические концепции к задачам правовой теории и правоприменительной деятельности.

Правовая психология нашла свою дифференциацию, выстроив такие отрасли, как криминальная психология, судебная и пенитенциарная. Названные отрасли в свою очередь обогатили смежные науки - уголовное право, криминологию, исправительно-трудовое право, конфликтологию, теорию общения, психологию групп и коллективов как отрасль социологии. В каждой из отраслей концепции психологии нашли необходимую интерпретацию.

Сложность изложения основных положений правовой психологии состоит в том, что их адаптации предпосылается освещение ключевых понятий общей психологии как основополагающих для развития их особенностей в той или иной проблеме правовой психологии. Это, в частности, относится к закономерностям формирования показаний свидетелей и обвиняемых, их оценке, проблеме непроизвольного запоминания, методам воспроизведения запечатленного, использованию сукцессивного и симультанного восприятия при розыске и предъявлении лиц для опознания. Среди таких проблем находится и проблема конформного поведения и его